

הלכות תפילה (סימן קח: מי שלא להתפלל לסבת טעות או אנס או במזיד)

קח:ב-ד

Outline

1. Today's Topics
 - a. Interruptions and תשלומין
 - b. Timing for תשלומין
2. (שו"ע קח:ב) לא התפלל מנחה או מעריב או מעריב
 - a. If one mistakenly omitted מנחה, he should daven מעריב twice and the second is תשלומין. If one mistakenly omitted מעריב, he should daven שחרית twice and the second is תשלומין, and he should say "אשרי" between the two שמונה עשרה's (שו"ע). Likewise, when one davens מעריב twice, he should say "אשרי" between the two תפילות (רמ"א).
 - i. Q: May one eat between the two תפילות?
 1. No. If he already started, the פוסקים debate whether one must pause his eating (משנ"ב י)
 - ii. Q: May one interrupt between the two תפילות?
 1. No. One should not even learn between the two because the makeup must be within the context of the obligatory תפילה. However, one may listen to the ש"ץ prior to davening the תשלומין. Indeed, it is best to wait to daven תשלומין until hearing קדושה or to daven תשלומין together with the ש"ץ (גר"ח קניבסקי הע' 26). (The ביאור הלכה (מז) writes that תפילה is not considered a הפסק and ברכת התורה as אהבה רבה (תורה לימוד).) (משנ"ב יא) (תורה)
 - iii. Q: Should one say תחנון between the two תפילות?
 1. Yes, because one should not interrupt between תפילה and תחנון (משנ"ב יב)
 - iv. Q: Why should one say "אשרי" prior to תשלומין?
 1. In order to say תשלומין after comforting words of תורה and because one will be obligated to say "אשרי" anyway prior to "למנחה" and "ובא לציון" (משנ"ב יג) (משנ"ב יג)
 - v. Q: For what cases of תשלומין should one say "אשרי" between the two תפילות?
 1. For all cases, even when one says two מנחה's (משנ"ב שם)
 - vi. Q: Why should one say "אשרי" between two מעריב's?
 1. To make up for the אשרי that he missed at מנחה (משנ"ב יד)
 - vii. Q: Do all agree that one should say "אשרי" between two מעריב's?
 1. No; the מקבלים say not to say "אשרי" at מעריב (משנ"ב שם)
 - viii. Q: (משנ"ב שם) how do we rule on whether one should say "אשרי" between two מעריב's?
 1. One may choose either opinion but should certainly say "אשרי" if it is still daytime (משנ"ב שם). However, the משנ"ב (קה:א) seems to prefer the opinion not to say "אשרי" between two מעריב's.
 - ix. Q: If one comes late to מנחה, when should he say "אשרי"?
 1. After davening with the ציבור; however, the זוהר says that in this case, one should have in mind that he is saying פסוקים (משנ"ב שם)
 - x. Q: Should one take off תפילין for his second תפילה?
 1. No, he should keep them and not interrupt (אורח נאמן ז)
 - xi. Q: After missing מנחה, what דינים of שחרית continue to apply?
 1. One may not eat until he davens מנחה (משנ"ב ע:כ)
3. (שו"ע קח:ג) זמן תפילה
 - a. One may do תשלומין only during the תפילה of the next תפילה
 - i. Q: What is the meaning of the ש"ץ's qualification?
 1. דעה 1 במשנ"ב טו) תפילת חובה can be said only adjacent to the תפילה חובה
 2. דעה 2 במשנ"ב שם) תפילת חובה of the תפילה חובה can be said only during the תפילה חובה
 - ii. Q: If one missed מעריב and then davens שחרית after שעות, may he do תשלומין?
 1. Yes (דרך החיים במשנ"ב שם)
 - iii. Q: Until when can one make up מנחה?
 1. Until החיים (משנ"ב שם) (דרך החיים שם) חצות מעריב after חצות (משנ"ב שם) (דרך החיים שם) חצות הלילה

2. Until עמוד השחר (פרמ"ג במשנ"ב שם) שם
 - iv. Q: When may one begin to make up שחריית, and until when may he do so?
 1. From מנח"ג and onward (משנ"ב שם) and until בין השמשות (משנ"ב שם), even if one davened מוסף between the two מנחה's
 - v. Q: If one davens תשלומין not adjacent to the תפילת חובה, how should he do so?
 1. He should stipulate that if he is not חייב in the תשלומין, then it is a נדבה (משנ"ב שם)
4. (שו"ע קח:ד) תשלומין לתפילה הסמוכה
- a. One may make up only the previous תפילה (שו"ע)
 - i. Q: May one daven two מוסף's as תשלומין for שחרית?
 1. No (משנ"ב טז)
 - ii. Q: If one davened מוסף prior to שחרית, what should he do?
 1. If it is still זמן שחרית, then he should daven שחרית (משנ"ב שם)
 - iii. Q: If one forgot to daven שחרית and מוסף and remembered at מנחה, what should he do?
 1. He should daven מנחה and then מוסף and then שחרית, but if he davens מוסף prior to מנחה, he is still יוצא (משנ"ב טז)
 - iv. Q: May one make up שחרית at מעריב if he did not daven מנחה?
 1. No; זמן תפילה is only during the next (משנ"ב יז)